כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בא ■ כ"ט טבת ה'תשע"א ■ 05.01.2011 ■ גליון מס' 103

תפוצה לכל קהילות ישראל

הגר"י זילברשטיין שליט"א
מחשובי הפוסקים משיב ל"חוג הרופאים"

התלבטות בין שני רופאים

באדר תש"ע כתב פרופ' אריה אינגבר, מנהל מחלקה בהדסה להגר"י זילברשטיין שליט"א:

אדם בן 46 נולד עם מום בלב, חור במחיצה בין חדרי הלב, ובילדותו היה כחלוני. בנוסף הוא חולה בתסמונת "אספרגר", אוטיזם חלקי עם קושי ביצירת קשרים חברתיים, אך מתקשר עם מי שהוא מכיר. בגיל 13 נותח בבי"ח מסוים לתיקון הפגם במחיצה (חור בין חדרי הלב). מאז נמצא במעקב של קרדיולוג המתמחה במומי לב מולדים במבוגרים. רופא זה הצליח גם ליצור עם החולה קשרי אמון. בינתיים חלה התדרדרות במצבו הקרדיאלי, ולאחר סדרת בדיקות הוחלט שהוא צריך לעבור ניתוח לב לתיקון הפגם במחיצה בין החדרים שנפתחה, וכן תיקון של המסתם המיטרלי בלב או החלפתו.

לאחר ברור, נמסר למשפחתו, שבבית החולים מסויים יש מנתח לב טוב יותר לבעיות אלו מאשר מנתח הלב בו הוא נמצא במעקב. הרופא שמטפל בו, כאמור שנים רבות, הבהיר שאם הוא ינותח בבית חולים אחר, הוא לא יוכל אחר כך לחזור לטיפול ולמעקב אצלו.

השאלה: מה עדיף? האם לעבור לבית החולים האחר, שם מנתח הלב טוב יותר ולהפסיד את הטיפול והמעקב המסור של אותו קרדיולוג שמטפל בו שנים וקשר עמו קשר טוב, או שמא להישאר בבית החולים בו הוא מטופל כעת ולהינתח על ידי מנתח שנחשב פחות טוב, אך לזכות בהמשך הטיפול על ידי הקרדיולוג המטפל בו כעת?

תשובת הרב: מובא בדברי הרא"ש (במסכת בבא קמא פ"ח סימן א') שאחת המעלות שצריך הרופא לרכוש, היא גרימת נחת רוח לחולה. ונאמר (במשלי י"ח פסוק י"ד) רוח איש יכלכל מחלהו, ורוח נכאה מי ישאנה. ופירש המצודת דוד: רוח איש - רוח השכלי אשר באיש, יסבול ויחזיק חולי הגוף, כי היא מנהגת את הגוף בבריאותו, ואף כי בחוליו, אבל כשהרוח עצמה נכאה ושבורה בעצב ויגון, מי ישאנה, כי אין הגוף נושא אותה להחזיקה, כי אם הוא (הרוח) את הגוף. ולכן, יש חשיבות גדולה לאותו רופא שיש לחולה נחת רוח ממנו. מאידך ברור, שהרופא המופלג בחכמה עדיף מרופא אחר, וכמו שכתוב בברכי-יוסף (יורה דעה סימן של"ו ד') "החולה חייב לבקש היותר מומחה, ואם לאו חובל בעצמו". בכל זאת נראה שרופא מומחה שהוא חכם וצבר ניסיון רב, גם אליו אפשר לפנות, אף על פי שיש רופא מופלג וגדול ממנו. אין חיוב לפנות דווקא אליו כי בימינו הניתוחים הנ"ל הם מעשים שבכל יום והרופאים צוברים בהם מומחיות, וההבדלים שבין רופא מומחה לרופא מופלג אינם גדולים. ובשאלתנו עדיף לפנות לרופא שבבית חולים א' שהוא מנהל מחלקה והוא רופא טוב מאד (למרות שיש גדול ממנו), משום שהחולה קשור אליו ויש לו נחת רוח ממנו, ובפרט שקשה ליצור קשר עם חולה זה. ומי יודע אם הרופא המופלג יצליח ליצור קשר עם החולה, ועל רופא מבית חולים א' נאמר: "רוח איש יכלכל מחלהו" ולכן יש לפנות אליו.

ישנה סיבה נוספת להישאר בבית חולים א' משום שנאמר במעשה רב (הוראות והנהגות לרבנו חיים מוולוז'ין ס"י) אמר רבינו כלל גדול, אם יצליח בלימודו באיזה מקום, ויתחדש עניין לעשותו במקום אחר, שלא למהר הדבר. כנאמר (משלי כ"ג פסוק כ"ח) אף היא כחתף תארוב (כלומר, אדם נשוי ואשה אחרת קורצת לו ייזהר מאד כי עלול ליפול לשוחה עמוקה ובבאר צרה) יעו"ש. ואולי גם ניתן להקיש לשאר העניינים כגון בשאלתנו שאם החולה עד כה קיבל טיפול טוב ומסור מ-א', אל ימהר

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

כנגד ארבעה בנים
המשפחה בכלל והבנים בפרט הם המרכיב המרכזי בגאולת מצרים, ככר בפתיחת ספר שמות מציינת התורה: "איש וביתו באו", וכנגד נסיונו של פרעה...
המשך בעמ' 2

חוק וסדר
אחד האידיאולוגים של המוסלמים בישראל
יו"ר הרשות הפלשתינית, אבו-מאזן, הוא ממכחישי השואה הוותיקים, והוא ממשיך דרכו (רק במסלול אחר), של המופתי של ירושלים...
המשך בעמ' 5

שו"ת חורף
שאלה: האם יש דרך הלכתית להפסיק את האזעקה שלא תטרטר במשך כל השבת?...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
"כתר תורה מעיין החוכמה"
הרה"ק ר' שניאור זלמן מליאדי זי"ע נולד ע"י ברכתו של מרן הבעש"ט הק' זי"ע ביום ח"י אלול תק"ה בעיירה לאזני שברוסיא לאביו הצדיק נסתר הרה"ק ר' ברוך זי"ע...
המשך בעמ' 3

שביבים
■ בעשתי עשר לחודש באחד לחודש
■ גדולים צדיקים במיתתן
■ ראו מה הוא אוכל
■ לפי חלקו ושורשו
המשך בעמ' 6

לעזוב אותו למרות שיש מעלות לבית חולים ב'. יש להעיר שברופא א' נמצא פגם כי אמר, שאם החולה ינותח בבית חולים אחר, הוא לא יוכל אחר כך לחזור אליו לטיפול ולמעקב. ולמה לא יוכל? נודע לי, שהוא בגיל קרוב לזקנה והוא לא מקבל חולים חדשים ולכם אם הניתוח ייעשה ע"י רופא אחר - יהיה קשה לו לקבל את התיק המחודש שאינו בקי בו. ולכן נראה לי להישאר אצל רופא א' והשם יתברך יישלח דברו וירפאהו כי הוא הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם. והצעתי את הדבר לפני מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א והסכים להם. אבל, הוסיף ואמר: אם ההבדל בין רופא א' לרופא ב' משוער בערך של עשרה אחוזים יש לעיין מה לעשות, אך אם ההבדל פחות יש להשאיר את החולה אצל רופא א'.

כנגד ארבעה בנים

/ הרב יעקב הלוי פילבר

המשפחה בכלל והבנים בפרט הם המרכיב המרכזי בגאולת מצרים, כבר בפתיחת ספר שמות מציינת התורה: "איש **וביתו** באו" (א א), וכנגד נסיונו של פרעה להתחכם ולמעט את העם מבשרת לנו התורה: "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ" (שם יב). וכשאין זממו של פרעה עולה בידו להמית את הנולדים על האבנים (שם טז) הוא מצוה לכל עמו: "כל **בן הילוד** היאורה תשליכוהו" (שם כב). נעשה כאן מצדו של פרעה נסיון ממושך לפגוע דוקא בדור ההמשך של העם, וכנגדם הביא ה' על פרעה מכות שאחת ממטרותיה היתה חינוכית: "למען תספר באזני **בנך ובן בנך** את אשר התעללתי במצרים" (י ב). גם במשא ומתן של פרעה עם משה, כשפרעה שואל: "מי ומי ההולכים?" ומשה משיבו: "בנערינו ובזקנינו נלך, **בבנינו ובבנותינו**" היתה תגובתו של פרעה: "יהי כן ה' עמכם כאשר אשלח אתכם ואת טפכם, לכו נא הגברים ועבדו את ה'" (שם ח-יא) ורק לאחר מכת החושך סוף סוף נתרצה פרעה ואמר למשה: "לכו עבדו את ה'... גם **טפכם** ילך עמכם" (שם כד), פרעה בחושו העיור ידע שסוד הגאולה תלוי בדור ההמשך, על כן את עיקר מזימותיו הוא מפנה לפגוע דווקא בטף ובבנים.

חשיבותם של הבנים בתהליך הגאולה אינה רק בהיות ישראל במצרים בחשכת הגלות וצרות השיעבוד, אלא גם בימים שלאחר היציאה ממצרים, ובעיקר לאחר כניסתם לארץ ישראל יש לדור ההמשך תפקיד מרכזי בגאולת העם, ככתוב: "והיה כי תבואו אל הארץ... והיה כי יאמרו אליכם **בניכם**", ועל בשורה זו נאמר: "ויקד העם וישתחו" (שם יב כה-כז), ופרש"י שם: "על בשורת הגאולה, וביאת הארץ ובשורת **הבנים** שיהיו להם". אפשר להבין את שמחת העם על בשורת הגאולה וביאת הארץ שהם דברים שאינם מובנים מאליהם, אך מה בשורה יש בהולדת בנים, במיוחד בדור שהיה רגיל ללדת ששה בכרס אחד, שעליו נאמר: "וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד"? ובמיוחד שחז"ל מפרשים לנו שה"בנים" שבבשורה הזו הם **הבן הרשע**, ואם כך מהי השמחה לבשורה זו? התשובה היא שהיא הנותנת, שלמרות שהם בנים רשעים, אין התורה מוציאה אותם מכלל ישראל, אלא אדרבא למרות שהם רשעים ההשגחה קוראת אותם בנים, והיתה בכך בשורה גדולה לעם ישראל שלא יאבד את הבנים הללו, מפני ש"ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד א), ו"בין כך ובין כך אתם קרויים בנים" (קידושין לו א).

ארבעת הבנים מופיעים בתורה בסדר הזה: הבן הראשון הוא **הרשע**, הנלמד מהכתוב: "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם" (שמות יב כו). הבן השני הוא **ה"שאינו יודע לשאול"** הנלמד מהכתוב: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". הבן השלישי הוא **התם** (וכדברי הירושלמי: **"טפש"**) הנלמד מהכתוב: "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת, ואמרת אליו..." (שם יג יד). הבן הרביעי הוא הבן **החכם**, הנלמד מהכתוב: "כי ישאלך בנך מחר לאמר, מה העדות והחוקים והמשפטים". (דברים ו כ). אילו ב"הגדה של פסח" מופיעים הבנים בסדר אחר: חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול. הקדימו את החכם לרשע, ואת התם לשאינו יודע לשאול, ואת השינוי מסביר ה"אבודרהם": כי בהגדה כתב אותם לפי חכמתם, שגם הרשע הוא חכם אלא שמתוך זדון לבו מרשיע, ואחריו תם שאינו חכם ממש ועם זאת יש בו מעט חכמה לשאול, ואחרון שאינו יודע לשאול, שאין בו חכמה כלל. ואם כך צריכים אנו ליתן טעם גם לסדר התורה מדוע הקדימה לכולם את הרשע ולבסוף את החכם. וההסבר הוא שהסדר שהתורה נוקטת הוא מן הרחוק אל הקרוב: **הרשע** הוא הרחוק ביותר שהתרחק בזדון לבו. אחריו ה**שאינו-יודע-לשאול** גם הוא רחוק אבל שלא באשמתו, ואילו **התם** קרוב יותר אך לא בשלמות, **והחכם** הוא הקרוב ביותר אל השלמות. בסדר הזה יש גם מסר חינוכי, שבהתייחסות אל הבנים יש לתת את העדיפות הראשונה דווקא לבן הרשע, שהוא הרחוק ביותר, והרחוק הוא הקודם, כמו שמצינו אצל אבינו יצחק שהקדים את עשו ליעקב.

סיפור לשבת

"כתר תורה מעיין החוכמה"

{לרגל יום ההילולא שזה עתה חלף עבר, של הקוה"ט "האדמו"ר הזקן", מייסד תנועת חב"ד, מחבר התניא והשולחן ערוך, רבי שניאור זלמן מליאדי זי"ע, מובא להלן נקרולוג כפי שפורסם ב"דברי אמונים, קהל תולדות אברהם יצחק" המזוהים עם אדמו"רי סאטמר לדורותיהם. שאול שיף}

הרה"ק ר' שניאור זלמן מליאדי זי"ע נולד ע"י ברכתו של מרן הבעש"ט הק' זי"ע ביום ח"י אלול תק"ה בעיירה לאז'ני שברוסיא לאביו הצדיק נסתר הרה"ק ר' ברוך זי"ע, מרן הבעש"ט הק' הדריך את הוריו איך לחנך ולגדל את בנם, וכשאביו בא אצל הבעש"ט הק' שאלו בפרטות אודות הילד.

במעלליו יתנכר נער, הי' ילד פלא מאד בעל מח עצום וגדול וחכמה למעלה מהשגת אנוש, כשמלאו לו חמש עשרה שנים כבר הי' מלא וגדוש בש"ס ופוסקים, בניו הקדושים כותבים בהקדמתם להשו"ע הרב: כי בעודו בן ח"י שנה גמיר לכולא תלמודא עם כל נושאי כליהם ספרי ראשונים והאחרונים.

בשנת תקכ"ז כשהי' בן עשרים גמר בדעתו לכתת רגליו אל העיר מעזריטש לחסות בצל המגיד הק' זי"ע, המגיד הכיר אותו ואת תוכנו מיד וקירב אותו במאוד, וחיבה יתירה נודעת לו ממנו שבחר בו להיות חבר לבנו הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע, והי' לומד התניא עם המלאך ג' שעות בנגלה והמלאך עם התניא ג' שעות נסתר.

בשנת תקל"ז כשעלה הרר"מ לאה"ק נסע אתו התניא בדעתו לעלות לא"י, אבל בהיותם על אם הדרך בעיר מאהליב בקשוהו שישאר בחו"ל שיהי' המנהיג לעדת החסידים, גם הרה"ק רמ"מ והרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע בקשוהו שישאר בחו"ל והוכרח למלאות בקשתם, וחזר לעיר מולדתו ליאזני ונתקבל שם לרב והחל לנהל את עדת החסידים, אלפי ישראל נהרו אליו להתבשם מזיו תורתו וקדושתו.

התפשטות החסידות על ידו ובפרט הדפסת ספרו לקוטי אמרים - תניא חרה מאוד להמתנגדים ונתעוררה המחלוקת נגד החסידים, ואז הלשינו אותו לממשלה הרוסית ובתחילת שנת תקנ"ט לקחו אותו במאסר ושם עברו עליו עינוים קשים שישב בחושך בהמבצר של מורדים במלכות, ושלשלאות של ברזל על ידיו הק', וגם לרבות החקירות והשאלות באמונת ודת ישראל ודרך החסידות.

ביום י"ט כסלו שנת תקנ"ט יצא הבעל התניא ממאסרו בפעטערבורג וז"ל במכתבו שכותב להרה"ק מבארדיטשוב זי"ע: "ברם כגון דא צריך להודיע, כי יום אשר עשה ה' לנו, יום י"ט כסלו יום ג' שנכפל בו כי טוב, יום הילולא רבא דרבינו הקדוש נ"ע, וכשקריתי בספר תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו יצאתי בשלום מה' שלום".

יסופר שפעם אחת כשבא הבעל התניא ל"המגיד", סיפר לו ר' זושא שרבם אמר לו ליכתוב אליו "הגאון שלי", נתעלף הבעל התניא, ונחלש מאד, ונפל למשכב, והחברייא קדישא פחדו לספר לרבם המגיד מה שקרה עם הבעל התניא, ורצו לעשות בעצמם איזה פדיון, אבל הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע אמר שמוכרחים לספר לרבם, ונכנסו התלמידים וסיפרו לו מה שקרה. אמר הרב המגיד בזו הלשון: "וד' העלים ממני, הוא יש לו הרגשה כבן, אני נחשבתי כבן אצל הרבי שלי והוא נחשב כבן אצלי", ולא הבינו התלמידים את הדברים, כעבור שנה כמה ימים לפני פטירתו של המגיד אמר המגיד לתלמידיו מה שאתם מרגישים עכשיו כבר הרגיש ר' זלמן לפני שנה. לפני הסתלקותו לקח המגיד את ידיו של בעל התניא ואמר: י"ט כסלו הוא יום הגאולה שלנו, ואכן בי"ט כסלו נפטר המגיד, ובי"ט כסלו אחר כ"ו שנים נשתחרר הבעל התניא ממאסרו.

בשנת תקס"א נאסר עוד פעם ביום ד' כסליו עד יום ה' דחנוכה אבל אסרו עליו לצאת מעיר פעטערבורג עד חוה"מ של פסח שאז מת הקיסר ונתמנה מלך חדש אשר נטה עליו חן וחסד והרשה לו לצאת מפעטערבורג אחרי שחרורו בפעם השני' עזב את עיר מולדתו והתיישב בעיר ליאדי, ומאז נתפרסם שמו בקרב ישראל ל"הרב מליאדי".

הבעל התניא ראה את רבו הק' המגיד זי"ע כשהי' במאסר פעם הב', כפי שכותב במכתב לתלמידו הגדול הרה"ק רבי אהרן מסראטשעלע זי"ע, וז"ל: "אודיע כי נתנוני בכלא מיוחד ביום ד' כסליו וכמעט שבעה ימים ישבתי בלא נטילת ידים, ולא נתתי שינה לעיני בימים ובלילות, עד שברוב רחמי השי"ת הביאו לי מים וזה אירע ביום טו"ב כסליו, והנה לעת ערב באו אלי הפרוקורור והסיר מעלי הנחושתיים מעל ידי ורגלי והרשה ליתן בחדר כלאי שמן למאור, ובלילה נפלה שינה עלי והנה בחלומי, כי בא לחדר כלאי כ"ק אדמו"ר הצדיק הרב המגיד זי"ע נ"ע בלוית בנו אדמו"ר הק' נ"ע בגנזי מרומים, ואמר לי בזה הלשון: מיין טייערער זלמינא, תדע אז מיר האבין זיך געירט פון גן עדן און מיר וועלן זיך צוריק ניט זעצען אויף די ערטער ביז השי"ת וועט די ארויס פירין פון אללע דיינא צרות און גרויסע נוטין און אין גיכן אויף תמיד, ע"כ זלמינא לעב שטארק זיך ע"כ לשה"ק נ"ע מהרב המגיד זללה"ה, ואיקץ. וכמעט שראיתי אותם נ"ע עוד בעינים פתוחות".

כשעלה על דעת רבו הק' המגיד ממעזריטש זי"ע לסדר מחדש את השולחן ערוך שיכיל את כל הדינים בצירוף טעמו ונימוקו

המשך בעמוד הבא...

ומקורו של כל דין ודין, בחר בתלמידו החביב ופקד עליו לחבר את השלחן ערוך שלו המפורסם בשם שו"ע הרב, והוא הי' אז בן כ"ה שנים, וז"ל בהקדמת בניו: "ויבחר בכבוד אאמו"ר ז"ל אשר בו בזמן הי' מלא וגדוש מים התלמוד והפוסקים, והפציר בו עד בוש ואמר לו אין נבון וחכם כמוך לירד לעומקה של הלכה לעשות מלאכה זו מלאכת הקודש להוציא לאור תמצית ופנימית טעמי הלכות הנזכרים בכל דברי הראשונים והאחרונים זקוקים שבעתיים כל דבר על אופניו בלי בילבול ותערובות ופסק ההלכה המתברר ויוצא מדברי כל הפוסקים עד חכמי זמנינו".

ואכן מיד בראשית מלאכתו זכה להערצת גדולי תורה וביניהם האחים הקדושים הרה"ק הרבי ר' שמעלקע מניקלשבורג זי"ע ובעל ההפלאה זי"ע שאחר שראו מחיבורו הל' ציצית והל' פסח שזאת חיבר עוד בהיותו במעזריטש, קילסוהו ושבחוהו עד למאוד, ואמרו לו: "חזק והתחזק לברך על המוגמר, לך נאה ויאה, וזכות התורה יעמד לך ולזרעך ולכל ישראל".

גם מחותנו המגיד הק' ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע ראה חיבורו זה בעין יפה, וכן כותב בהסכמתו הנלהבת: "כי גם אני בשלהוביתא דנורא דלבא התלקחתי מזמן זמנים, ואמרתי מתי יבוא איש אשר ידבנו לבו להאיר אור חדש וקדוש הזה בעולם", הגה"ק בעל אבני נזר זי"ע אף התבטא פעם ואמר: "מי שיש לו עינים מאירות (לעכטיגע אויגן רואה כיצד מתורצות בשו"ע הרב קושיותיו של הגאון רבי עקיבא איגר זי"ע".

וסיפר הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע כי המגיד הק' ממעזריטש ציוה לתלמידו הק' הבעל התניא לסדר את השו"ע כשגמר את ארבעת הסימנים הראשונים נכנס אל הקודש להראותם לרבו הק', אמר לו רבו: לחבר שולחן ערוך בשביל העולם צריכים לכתוב עם לבוש ולא בגלוי... והתחיל הרה"ק הבעל התניא לחבר שוב מחדש את השו"ע, וכידוע נשארו גם ארבעת הסימנים הקודמים.

בשנת תקל"ב שנה אחת לפני פטירתו של המגיד, אמר פעם המגיד להרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע תכתוב להגאון שלי, ר' זלמניו ליטווק, שיבוא הנה, ומאז קראו להבעל התניא בשם "הרב", בנו של המגיד סיפר לאביו שהתלמידים קוראים לו "הרב", נענה ואמר שכיונו אל האמת, שמא מילתא, והילכתא כרב, השו"ע הרב יתקבל בתפוצות ישראל.

בשנת תקנ"ז הופיע בסלאוויטא ספרו הק' "ליקוטי אמרים" הנודע בשם "תניא", בהסכמת רעו הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע, הכותב: "בראותי את הכתבים של הרב האי גאון איש אלקים קדוש וטהור, אספקלריא המאירה, וטוב אשר עשה ואשר הפליא ה' חסדו, ונתן בלבו הטהור לעשות את כל אלה להראות עם ה' דרכיו הקדושים". ספרו זה נערץ ונקדש ביותר בקרב צדיקי הדור, הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע אמר: שגם אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב הלכו בדרך העבודה הכתובה בליקוטי אמרים", כך מוסר בעל ה"חקל יצחק" זי"ע בהקדמתו לספה"ק אמרי יוסף, עוד כותב שם ששמע פעם מפי אביו הגה"ק בעל ה"אמרי יוסף" זי"ע שהוא עבד את השי"ת כמה זמנים על ידי הספה"ק ליקוטי אמרים ושקד מאוד בלימודו בו.

הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע מזכיר בספריו את התניא בהערצה רבה, וכך כתב ב"הוספות מהרצ"א" ל"סור מרע ועשה טוב" של שר בית הזוהר ה"עטרת צבי" מזידיטשוב זי"ע: "אם תרצה לרוות צמאונך עיין נא בספר התניא נקרא בשם ליקוטי אמרים הנדפס מחדש מגאון זמנינו".

אף גאוני הדורות שיבחוהו ביותר, וכפי שהעיד חתנו של הגאון ר' עקיבא אייגער זי"ע שחותנו עסק בספר התניא, וכן מצינו בחתם סופר עה"ת (פר' בהעלותך) שמפרש "על פי מש"כ בספר לקוטי אמרים".

מלבד השו"ע הרב והתניא חיבר עוד ספרים אחרים כמו "לוח ברכת הנהנין", "סידור הרב", ולאחר הסתלקותו הופיעו ספריו "תורה אור" על בראשית שמות, "ליקוטי תורה" על ויקרא במדבר דברים, וכן "ביאור הזהר", ו"בונה ירושלים", ומאמרים בחסידות.

בסוף ימיו החל המושל מצרפת, נפוליון, לערוך מלחמה נגד רוסיא, כידוע, נחלקו גדולי ישראל מה טוב יותר לישראל, אם תנצח צרפת או רוסיא, בעל התניא קדישא סבר שזו סכנה גדולה לכלל ישראל אם תנצח צרפת את הרוסים ככותב במכתבו וז"ל: "ביום א' דר"ה הראו לי אם ינצח נאפוליאן יורבה העושר בישראל ויורם קרן ישראל, אבל יתפרדו ויתרחקו לבן של ישראל מאביהן שבשמים, ואם ינצח אדונינו (הצאר) אלכסנדר, אם כי יורבה העוני בישראל ויושפל קרן ישראל, אבל יתקשרו ויתחברו ויתעקדו לבן של ישראל לאביהם שבשמים, וזה לך לאות שבקרב הימים יוקח מחמד עיניכם, וכאן רמז על פטירתו באותו שנה ובקרב הימים יתחילו ליקח לאנשי חיל מאחב"י, והוי זכור במה שנתפרדנו בפ"ב בהביאור "שרים רדפוני חינם ומדברך פחד לבי", נ. ב. ולמע"ה (ולמען השם) לדון את האגרת הזאת בשריפה".

כשהתקרב חיל צבא צרפת לליאדי עיר מגורו, התחיל לברוח עם כל משפחתו לתוך ארץ רוסיא, וכמה חדשים טולטל בקור העז של חורף רוסיא והוא בן שישים ושמונה שנים, ומתוך כך נחלה מאוד, גם מגודל מרירותו מתלאות עם ישראל מפאת המלחמה, ויצאה נשמתו בטהרה, ולפני הסתלקותו לא פסק פומי' מגירסא עד יום מנוחתו, ואחר שהתפלל תפלת ערבית והבדלה בחונן הדעת בדעת צלולה ומיושבת בדביקות נפלאה במוצש"ק פרשת שמות כ"ב טבת תקע"ג לפ"ק, נסתלק בכפר פייענא והובילוהו לקבורה בעיר האדיק.

ומסופר בשם הרה"ק בעל הצמח צדק מליובאוויטש זי"ע שבאותו מוצש"ק אמר הבעל התניא: הבדלה יש סברא שהיא דאורייתא, ותפילת ערבית רק רשות, והעת קצר, על כן יקדים הבדלה לתפילת ערבית".

על מצבת קדשו חרות: "פה נגנז ארון הקודש הרב הג' האלהי, חסיד ועניו קדוש וטהור ראש גולת אריאל כתר תורה מעין החכמה צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל ורבים השיב מעון אדמו"ר שניאור זלמן במוהר"ר ברוך נ"ע נכסף אל קדשו ושבה אל ה' נפשו ביום ראשון בשבת כ"ד לחודש טבת שנת התקע"ג ליצירה".

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

אחד האידיאולוגים של המוסלמים בישראל

יו"ר הרשות הפלשתינית, אבו-מאזן, הוא ממכחישי השואה הוותיקים, והוא ממשיך דרכו (רק במסלול אחר), של המופתי של ירושלים. אולי הילדים שלנו אינם יודעים את הפרטים המובאים להלן, אז כדאי להשכילם בינה. בת ק' כבת כ' לרשעות ישמעאלית ורדיפת יהודים.

"...ברצוני להסב את תשומת לב הקוראים גם לגבי מה שהתרחש בארץ-ישראל.

חאג' אמין אל-חוסייני, המופתי של ירושלים באותה עת, נפגש עם היטלר ב-28 בנובמבר 1941. הוא קיבל ממנו הבטחה כי עם כיבוש המזרח התיכון "מטרתה היחידה של גרמניה תהיה אז להשמיד את היסוד היהודי המתגורר במרחב הערבי בחסות הבריטים".

חוסייני התלווה לסיור עם אדולף אייכמן שנועד לעקוב אחר תהליך ההשמדה בתאי הגזים באושוויץ.

הוא הצטרף גם ליחידת אס.אס בבלקן, שם סייע בהקמת יחידה וואפן אס. אס מקרב המוסלמים בבוסניה שנקראה הדיוויזיה הררית מס' 13, חאנדיאר אס.אס.

המופתי היה גם שותף לתכנון מבצע "אטלס" שהיה מבצע כושל שהתבצע באוקטובר 1944. מה היה מבצע "אטלס"? - המופתי הציע להיטלר הצעה אופרטיבית שתשרת את האינטרס הערבי והנאצי כאחד: להצניח לוחמי קומנדו גרמנים בארץ ישראל במטרה לחבור לערבים המקומיים, להרעיל את בארות המים של תל אביב ולעסוק בפעילות הסתה כנגד היהודים.

קורט וילנד, בנו של רודולף וילנד מהקהילה הטמפלרית, בשרונה שהיה מפקח על התפוזים, נסע ב-1936 לגרמניה והתגייס לצבא. הוא הוצב במודיעין הצבאי לאור העובדה כי ידע שפות, קיבל דרגת רס"ן ושירת ביחידה המיוחדת של אוטו סקורצני.

ביולי 1944 נפגש וילנד עם המופתי בגרמניה, וקיבל מידיו את פרטי תוכניתו. בתוכנית זו קיווה אל-חוסייני להתסיס מחדש. בחסות הנאצים, את המרד הערבי הגדול שנכשל ב-1939.

ב-24 באוקטובר 1944 הגיעו כוחות בעלות הברית לשערי גרמניה, ממערב לריין. הרוסים לחצו ממזרח והגיעו לפרוסיה. במסגרת תוכניתם להדוף את בעלות הברית, עלה הרעיון להשתמש בתוכנית הישנה של חאג' אמין אל-חוסייני, אותה יוציא אל הפועל קצין המודיעין קורט וילנד, תוך שימוש בניסיונו המבצעי, היכרותו את הארץ ובקשריו במקום. בנוסף להרעלת תושבי תל אביב, הוטל עליהם ליצור קשר עם סוכנים פרו-נאצים ולהקים בסיסים בארץ. כמו כן, תוכנן לפגוע במפעל החשמל בנהריים ובקו צינור הנפט העיראקי. כוונת הנאצים הייתה לגרום לבריטים להפנות חלק מכוחם לארץ ישראל, ובכך לשפר את יכולתם בהדיפת כוחות בעלות הברית מאדמת גרמניה.

לצד וילנד צורפו לצוות המבצע שני גרמנים ילידי מושבות הטמפלרים בארץ ישראל. הם הכירו את הארץ ואורחותיה, ונמנו על דיוויזיית "ברנדנבורג" הנאצית. שמותם: ורנר פרנק יליד ירושלים, ופרידריך דייניגר שאפר מוולדהיים (כיום אלוני אבא) שסייע לערבים במרד הערבי הגדול ונכלא, אך הצליח לברוח לגרמניה. בגרמניה היה עוזרו של המופתי חאג' אמין אל חוסני.

אליהם צורפו ערבים ממקורבי חאג' אמין אל חוסני: חסן סלאמה, יליד הכפר קולה, סגנו של חאג' אמין אל חוסייני וממנהיגי המרד הערבי הגדול ועבדול לטיף, פלסטיני יליד ירושלים שהשתתף גם הוא במרד והוגלה לעיראק.

המבצע נכשל כבר בתחילתו, אם בשל מידע מודיעיני מוקדם על כוונת הנאצים או בשל כישלון ההצנחה של הכוח.

בליל 6 באוקטובר 1944 צנחו ממטוס "היינקל 3" מעל אזור יריחו שבוואדי קלט חמישה צנחנים: שלושה גרמנים ושני ערבים. ציודם כלל נשק קל, מפות, מכשירי קשר, מנות קרב, 5,000 לירות שטרלינג במטבעות שונים, חומרי נפץ, וכן כ-10 קופסאות קרטון שהכילו רעל מסיס במים וחזק במיוחד (כל קופסה הכילה רעל בכמות המספיקה להרעלת 25,000 איש).

רעל זה נועד להרעיל את בארות ראש העין ששימשו את תושבי תל אביב. הכוח הוצנח במפוצל ליד יריחו, ורוב הציוד התפזר בשטח. חסן סאלמה שנפצע במהלך הצניחה נע לכיוון ירושלים. שאר הכוח, שני הגרמנים ועבדול לטיף, התחבאו במערה שבוואדי קלט. נערים בדואים מצאו את אחד משקי הכסף וכן אקדח ותחמושת. השמועה על מטבעות חדשים ביריחו פשטה באזור והייתה הסמן הראשון לקיום המבצע. מפקד מרחב ירושלים במשטרת ארץ ישראל, פאיז ביי אידריסי, הורה על חיפושים נרחבים בוואדי קלט.

ב-16 באוקטובר 1944 נתפסו שני הגרמנים ועבדול לטיף במערה בוואדי קלט, לאחר שאידריסי הורה לעקוב אחר שני שוטרים בריטים ערבים, שסיפקו מזון ומידע לשוכני המערה". (המכון ללימוד השואה ע"ש ח. אייבשיץ / חיפה / ביטאון 34 של פורום שמירת זכרון השואה / גדעון רפאל בן מיכאל). רוב המוסלמים בישראל לא השתנו. אחד הח"כים שלהם טיווח את ירי החיזבאללה וברח ואחת אחרת נטלה חלק ב"משט הטרוריסטי".

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: אנחנו גרים ברחוב שכל דייריו שומרי מצוות. בשבת לפני שבועיים, בשל מזג האוויר הקשה, החלה האזעקה לפעול באחת המכוניות באמצע הלילה. מה אפשר לעשות במקרה כזה כדי למנוע מהתינוקות להתעורר ומחולים לסבול וכו'. האם יש דרך הלכתית להפסיק את האזעקה שלא תטרטר במשך כל השבת?

תשובה: אפשר לרמוז למי שאינו יהודי על המטרד כדי שהוא יעשה מה שצריך כדי לנטרל את האזעקה, ורמז זה צריך שיהיה באופן של סיפור דברים בעלמא כגון: 'איזה רעש נורא יש כאן' או 'כל זמן שהאזעקה עובדת אנו לא יכולים לישון'[א].

ביאור: טעם ההיתר הוא כמו שמובא בפוסקים שמותר לרמוז למי שאינו יהודי לעשות מלאכה בשבת אם אין הנאה חיובית ממלאכה זו כגון ששכחו לכבות את האור באחד החדרים, אז מותר לרמוז למי שאינו יהודי ולומר: 'כל זמן שהאור דולק אין אנו יכולים לישון' ומכיוון שאין כאן הנאה חיובית ממלאכת הגוי מותר, שהרי הגוי רק סילק את המפריע.

אמנם אין היתר לרמוז לגוי להדליק את האור שהרי אז יש כאן הנאה בצורה חיובית ממלאכתו של מי שאינו יהודי שנעשתה בעבורי, ועצם ההנאה אסורה, אלא אם כן כבר היה אור בחדר וכעת הגוי רק מוסיף אור על האור הקיים, ו'תוספת אורה' אינה מוגדרת כהנאה לעניין זה[ב].

עוד יש לציין שאם יש בין תושבי הרחוב חולים המוגדרים הלכתית כ'חולה שאין בו סכנה'[ג] אזי מותר לומר ולצוות לשאינו יהודי באופן ישיר לנטרל את האזעקה שהרי התירו אמירה לגוי בשבת לצורכי חולה שאין בו סכנה[ד].

א - ואם הגוי אינו מבין במקום שהוא צורך גדול יש להתיר אף לצוות לו באופן ישיר, מדין אמירה לגוי באיסור דרבנן במקום צורך גדול, וכן התיר בספר ילקוט יוסף סימן ש"ז סעיף מ"ח.
ב - עיין בכל זה בשש"כ פרק ל'.
ג - עיין גדרי חולה שאין בו סכנה בשש"כ פרק ל"ג אות א'.
ד - סימן שכ"ח סעיף י"ז. ועיין לעיל הערה 1.

שביבים
/ שאול שיף

בעשתי עשר לחודש באחד לחודש

מספרת התורה, כי בראש-חודש שבט, ביום הזה עשה משה רבנו מעשה מיוחד - "בעשתי עשר חודש (=בחודש האחד- עשר מניסן, הוא חודש שבט) באחד לחודש הואיל משה באר את התורה הזאת".

זה היה בשנה הארבעים לצאת בני-ישראל מארץ מצרים, כחודש ושבוע לפני הסתלקותו של משה רבנו. מה הכוונה שביום זה "הואיל משה באר את התורה הזאת", והלוא במשך כל השנים לימד וביאר משה את ענייני התורה? מסבירים חז"ל, שמשה **תרגם** אז את התורה **לכל שבעים הלשונות**.

פעולה זו, של תרגום התורה לשבעים לשון, דורשת הסבר. לכאורה, מה היה הצורך בתרגום? הלוא בני-ישראל דיברו אז בלשון-הקודש. אמנם הם עמדו להיכנס לארץ-ישראל, שבה חיו בני עמים אחרים, שדיברו בלשונות אחרות, אך אלה היו עמים מושחתים, שעליהם נצטוו "לא תחיה כל נשמה". בעבור מי תרגם אפוא משה את התורה?

יתרה מזו: אפילו אם היה צורך לתרגם את התורה, הדבר היה יכול להיעשות על-ידי מישהו אחר ולא על-ידי משה רבנו, שכל רגע מזמנו היה יקר ומחושב, ובפרט בראש-חודש, הנעלה מיום חול רגיל.

אלא לתרגום התורה הייתה תכלית פנימית עמוקה. כידוע, קודם דור הפלגה (שבא אחר המבול והרשיע - בבנותו בעזות פנים ובגאווה את מגדל בבל, ונענש **בפילוג** ופיזור בעולם...), דיברו הכול בלשון-הקודש. רק בגלל חטא דור הפלגה נוצר הפירוד לשבעים הלשונות, "אשר לא ידע איש שפת רעהו". השפות הנבדלות מייצגות את היפוכן של האחדות ושל הקדושה.

לעומתן, בני-ישראל הם "גוי אחד בארץ", ופירוש הדבר, שהם מגלים, על-ידי התורה האחת, את ה' אחד "בארץ".

עבודתו של עם-ישראל היא לחשוף ולגלות גם בתוך העולם הזה הגשמי את האחדות האלוקית, (שהכל נברא מ"כוח" אחד, "מהות אחת"), שגם **כאן בארץ** תתגלה האחדות.

זו הייתה פעולתו של משה בראש-חודש שבט: על-ידי תרגום התורה לשבעים הלשונות הוא החדיר את האחדות גם לתוך שבעים הלשונות, המייצגות את **הפירוד**, כדי שגם **שם** יורגש ה' אחד על-ידי התורה האחת.

משימה זו הייתה יכולה להיעשות רק על-ידי משה רבנו ולא על-ידי אדם אחר. ראשית, זה היה כל עניינו של מעמד הר-סיני, שיהיה חיבור של 'עליונים' ו'תחתונים', שהנקודה הגבוהה ביותר תתחבר עם הנקודה התחתונה ביותר. לכן דווקא משה רבנו, שעמד בדרגה הגבוהה ביותר, היה צריך להוריד את התורה עד שבעים הלשונות. להביא דווקא למקום הפירוד - את האחדות האלוקית של התורה הקדושה.

(חב"ד / חגי ישראל)

גדולים צדיקים במיתתן

שני יהודים נתגלגלו לרגל מסחרם לרוסיה ונשתקעו שם כמה שנים והצליחו במסחרם אך במשך הזמן פרקו מעליהם עול מצוות ויתערבו בגויים וילמדו ממעשיהם, כעבור שנים רבות החליטו לשוב לעיר מולדתם. בלילה הגיעו לכפר אחד וסרו לביתו של תושב המקום, מהגויים, וביקשו מקום ללון, בעל הבית הגוי קיבלם בסבר פנים יפות והעמיד מיד את המיחם ונתן להם לשתות. אחרי השתייה שאלו אם יש משהו לאכול. הסביר להם הגוי שאצלו הכול טריפה. חייכו האורחים

ואמרו לו שלא איכפת להם. יצא הגוי להסיק את התנור ולבשל את הבשר. כעבור זמן מה נכנס עם גרזן בידו ופניו מפיקות אימה, ולתמהונם של האורחים פנה אליהם הגוי בחמת רצח ואמר שעליהם להתכונן למות, כי עוד מעט והוא יהרוג אותם, האורחים נבהלו מאוד והתחילו להתחנן על נפשם. והוא באחת, לא יועיל לכם כל תחנוניכם, גזלן אני וזו מלאכתי, יצא הגוי מחדרם ונעל את הדלת מבחוץ, והמה שומעים שהוא משחיז את הגרזן ואומר לבנו שכאור הבוקר ייכנסו שניהם אל החדר ויהרגו את האורחים. כשראו היהודים שקיצם מתקרב ובא, בכו בכי תמרורים והתחילו להרהר בלבם מה הי' להם לעזוב את מקום מולדתם ולנדוד למקומות רחוקים, והגוי פתח את הדלת ונכנס אליהם ואמר: נשאר לכם רק זמן מועט לחיות ואם אתם רוצים לומר ווידוי או להתפלל אתן לכם חדר מיוחד לכך, אבל אל תאריכו בכך. נכנסו היהודים לחדר שהראה להם הגוי, ופתאום הרגישו חרטה עמוקה והתעוררות תשובה על כל מעשיהם הרעים, ועמדו להתפלל, עד כמה שעוד זכרו מסדר התפילה מימים עברו, בבכיות וצעקות יוצאות מן הלב. עבר זמן מה והגוי נכנס שוב אליהם וכמעט שלא הכירוהו, פנים שוחקות הי' לו, ואמר להם: אתם חופשים, מעולם לא נתכוונתי ח"ו להרוג אתכם, איננו רוצח ושופך דמים, אלא מעשה שהיה כך היה: לפני שנים רבות עבר דרך כפר זה יהודי קדוש אחד והתאכסן בביתי הוא חלה כאן ונפטר בחדר זה. לפני פטירתו בירך אותי באריכות ימים, ואמר לי: בקשה אחת לי אליך, כשיעברו כאן עוברי אורח יהודים תקבלם בסבר פנים יפות ואם מי מהאורחים ירצה לאכול בשר טריפה תאיים עליו באיומים גדולים ואפילו באיום של מיתה, כשנפטר הצדיק הק' הוליכוהו בני משפחתו לקבורה לעיר הסמוכה, ואני סגרתי מיד את החדר בו נפטר ואיני מכניס לשם שום איש מלבד כשבא יהודי ורוצה להתפלל אני מכניסו שם להתפלל, ועכשיו תבינו למה איימתי עליכם שארצח אתכם, אחרי שבקשתם לאכול בשר טריפה, לשמע הדברים נשמו היהודים לרווחה, והתחילו לחקור ולדרוש מי הי' אותו צדיק והיכן נקבר, ונודע להם שהכפר הוא כפר פייענא, והצדיק הי' הרה"ק הבעל התניא זי"ע כשברח יחד עם כל משפחתו בשעת מלחמת הצרפתים ברוסיא, ונפטר בשנת תקע"ג והוליכוהו לקבורה בעיר האדיק, נסעו היהודים ישר לעיר האדיק וסרו אל אוהל הקדוש והשתטחו שם זמן רב על ציונו בתפילה ובפרקי תהלים מתוך בכיות ואנחות היוצאות מן הלב, ולא זזו משם עד שנעשו בעלי תשובה גמורים.

זכותו הגדולה יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

("דברי אמונים")

ראו מה הוא אוכל

הנה לכם תפריט הסעודות של הצדיק מרן הגרי"ל שטיינמן שליט"א דבר יום ביומו (חוץ משבת). בבוקר: פרורי לחם מבושלים בחלב ברכת מזונות, 2 או 3 כפיות גבינה 3 אחוז, פרוסה! של תפוח או אגס, שתי כוסות מים. צהרים: חתיכת דג קטנה ולידה ירק כלשהו. ערב: כמו בבוקר ואם אין פרי אז רסק תפוחים. תה או קפה כבר לא שתה זמן רב ועוגה לא אכל זה חמישים שנה. פרופסור אליהו סורקין (איכילוב) הצליח לשכנע אותו להוסיף לתפריט היומי גם ביצה. כאשר מספרים לו על כמויות הזלילה בחתונות עם ה"ברים" הוא באמת ובתמים סבור שעובדים עליו, שהרי מי מסוגל לאכול כמויות כאלו.

הנה לכם סגולה לאריכות ימים.

לפי חלקו ושורשו

בספר "אשל אברהם" הביא בשם השפת אמת ששמע זאת מפי מורו הגאון הקדוש בעל אריה דבי עילאי וזה לשונו: הרבי ר' אלימלך אמר על אחד מהיושבים בבית מדרשו, שיש לו גילוי אליהו, וישאל אותו איש אחד איך אפשר שיהיה כן הלא בעל אבן עזרא אינו מודה שיש כעת גילוי אליהו, ומסתמא לא היה לו גילוי אליהו, וזאת מעלתו גם כן יעיד, שבעל אבן עזרא היה גדול יותר מאיש זה, שמעלתו אמר עליו שהוא בעל גילוי אליהו. והשיב הרב ר' אלימלך: אמת כן הדבר כאשר אמרתי, ואקדים לך הקדמה. הנה אמרו חכמינו זכרונם לברכה שאליהו הוא מלאך הברית, והנה אליהו בארבע טיסות שט בעולם, ואיך אפשר שיהיה בשעת כל מילה ומילה, הלא כל המילות הם בזמן אחד, אחר זמן התפלה ואפשר בזמן שמברכין כאן ברכת על המילה, מברכין בסוף כל העולם גם כן בזו הרגע, ואיך יכול להיות בשני מקומות יחד? רק אני אומר לך העניין, שאליהו על ידי שהחזיר את כל ישראל בתשובה ואמרו ד' הוא האלקים על ידי זה זכה לנשמה כללית של כל ישראל, ועל ידי זה בעת הכנסת הילדים בבריתו של אברהם אבינו, אז מתנוצץ ונתגלה בהילד חלק אחד מנשמת אליהו, וכל אחד נוטל לפי חלקו ושרשו, ואחר כך כשנתגדל והולך בדרך הטוב, אז נתגלה לו ממש חלק אליהו שיש בו ,ואם כן האיש היושב אצלי שאני אומר עליו שיש לו גילוי אליהו, באמת אין לו אלא רק חלק קטן באליהו. לכן, לפי הטבת מעשיו זכה ונתגלה בו חלקו הקטן שהוא בו, אבל בעל אבן עזרא היה לו חלק גדול באליהו לכן לא היה לו גילוי אליהו, עכ"ל הטהור.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il